

liederen, terwijl uit alle sloppen en stegen tussen Goudsevest en Hoogstraat sympathisanten toeschoten. Op de Kaasmarkt aangekomen, moeten zij meer dan duizend koppen geteld hebben. Het komt mij niet uitgesloten voor, dat zich – al was het natuurlijk alleen uit nieuwsgierigheid – ook min of meer vrome kerkgangers onder de amokmakende malcontenten gemengd hebben. Het was namelijk Hervormingsdag en in de nabijheid van het centrum der onlusten bevonden zich drie hervormde kerken: de Sint Laurens, de Prinsenkerk aan de Botersloot en de Oosterkerk op de Hoogstraat. Zeker zal in een of meer van deze kerken een talrijke schare geluisterd hebben naar een toepasselijke kanselrede ⁵⁰). Ten minste zal het uitgaan der godsdienstoefeningen op en om de Kaasmarkt een ongewone drukte hebben veroorzaakt.

Omstreeks halfelf begon de tierende menigte, waarbij zich steeds meer door de drank verhitte vechtersbazen aansloten, met het uitjouwen en bekogelen van de agenten, die bij het politiebureau Kaasmarkt naast het stadhuis op wacht stonden en het consigne hadden gekregen zich zo passief mogelijk te gedragen. Zij trokken zich terug binnen het bureau en verschansten zich daar, maar zagen zich genoodzaakt zich op de trap, in het achtergebouw en op de bovenverdieping in veiligheid te brengen, toen het gepeupel, door het dolle heen, in de gelijkvloerse vertrekken de boel kort en klein begon te slaan en zelfs brand probeerde te stichten, terwijl agenten vanuit de dakgoot de menigte op straat met dakpannen bombardeerden. Omstreeks middernacht drong een dronkemansbende bovendien het stadhuis binnen; ook daarvan was spoedig de hele benedenverdieping in haar macht. De populaire burgemeester Joost van Vollenhoven, die zich in de vooravond nog onder de menigte had begeven en kalmerende woorden tot haar gesproken had, was nu met enige andere leden van het gemeentebestuur in bespreking bijeen in een boven-vertrek en werd van alle communicatie met de buitenwereld afgesloten. Hetzelfde overkwam de hoofdcommissaris, die met zo goed als het gehele corps urenlang opgesloten zat in de bovenverdieping van zijn eigen bureau. Gelukkig had hij, vóór het zover was, kans gezien een paar agenten met de burgemeester in contact te doen komen; daarvan was het gevolg, dat deze nog tijdig communicatie kreeg met het telegraafkantoor en even vóór middernacht langs telegrafische weg militaire assistentie kon aanvragen ⁵¹).